

- (6) J. LLADÓ, *Ibídem*, nº 166.
- (7) Vicenç BURON, *"Esglésies romàniques catalanes. Guia"*, Barcelona, Artstudi Edicions, 1980.
- (8) J. LLADÓ, *Ibídem*, nº 166.
- (9) Per ordre de proximitat a l'església, hi figuren les següents inscripcions:
— Sepultura de Joan Comas, difunt Muri, l'any 1685.
— Sepultura de Jaume Lledó, y dels seus fets, l'any 1688.
— Sepultura de Joan Fabrega de Sararols, y dels seus fets, on, l'any 1688.
- (10) J. LLADÓ, *Ibídem*, nº 166 i 168.

ARXIU DE LA COMARCA

L'ARXIU MUNICIPAL DE NAVARCLES

Llorenç Ferrer i Alòs

Val a dir abans d'entrar en la descripció de l'Arxiu Municipal, que a Navarcles, com en tants altres llocs de la comarca, l'Arxiu Parroquial va ésser cremat al començament de la Guerra Civil i no va salvar-se res. Sols va conservar-se:

- Lligall de testaments (de 1805 a 1930)
- Llibre de testaments (de 1858 a 1875)

L'Arxiu Parroquial, per tant, comença immediatament després de la guerra.

L'Arxiu Municipal de Navarcles, objecte d'aquesta ressenya, ha patit les aventures de tots els arxius d'aquesta mena en els pobles petits. Els papers vells, en definitiva una nosa, eren apilonats en algun lloc i només si el secretari de torn hi donava algun valor podia ésser objecte de classificació. A Navarcles ni tant sols això, uns armaris i uns prestatges anaren encabint al llarg dels anys la documentació municipal. Amb el nou Ajuntament, s'in-

vertiren uns mesos de feina en la seva ordenació i, si bé alguns lligalls estan ja ordenats, la paralització, per manca de diners, no ha permès millorar gaire la seva consulta.

La documentació comença a prendre importància a partir de començaments del s. XIX. Anterior a aquesta centúria solament queden restes d'actes del Consistori i alguns censals del s. XVII i el document de la proclamació de St. Valentí com a patró de Navarcles el 1690, rescatats no fa molt temps de la humitat de sota una teulada municipal.

A partir de 1800 la documentació és completa en gairebé tots els seus aspectes:

- **Estadística:** Podem trobar-hi *censos de població* (sobretot a partir de 1857; *Amirallaments* o recompte i descripció dels propietaris de terres des de 1850 fins als nostres dies; *arbitris municipals* i les corresponents estadístiques que ge-

nera (bestiar, arrendament de la mesura del vi, contribució urbana...).

- **Actes:** Les actes comencen a finals del segle XVIII (pot seguir-se molt bé la construcció del Pont Vell a 1796) i arriben fins els nostres dies només amb la interrupció de la Revolució de 1868. Al costat d'aquestes actes es troben les de les Junes de Beneficència, Educació, etc.
- **Urbanisme:** Va adquirint importància a mesura que avança el s. XIX. Els expedients per obrir nous carrers i noves construccions permeten seguir l'evolució i creixement del poble.
- **Registre Civil.** A Manca de l'Arxiu Parroquial, el Registre Civil de Navarcles permet seguir l'evolució dels naixements, defuncions i casaments des dels anys setanta de la centúria passada. És complet i ric en informació sobre les persones (professió, lloc de naixement, avis i pares, causa de la mort, etc.)
- **Hisenda Municipal.** Els comptes i pressupostos de l'Ajuntament arrenquen, també, de principis del s. XIX i augmenta el seu volum a mesura que entrem en el XX fins arribar als nostres dies.
- **Eleccions.** Els expedients electorals, amb censos i dades dels resultats electorals són una documentació important per seguir l'evolució ideològica de la població.
- **L'Arxiu Judicial.** Apareix, també, barrejat amb la documentació municipal. Arrenca en el s. XIX i en ella pot tro-

bar-s'hi reflectida la conflictivitat local que sovint, sota aspectes a vegades criminals, sol amagar conflictes més profunds en els que hi ha implicades les classes socials que conviuen a la població.

Aquests diferents apartats es complementen amb *expedients de quintes, correspondència de l'Ajuntament* amb altres organismes municipals i *lligalls diversos* com l'Hospital de Navarcles de començaments del s. XIX i els diferents censals creats per mantenir-lo.

Complementant aquest arxiu, l'Ajuntament de Navarcles ha potenciat conjuntament amb la Biblioteca St. Valentí la creació d'un fons local que reculli des de diferents publicacions que hi ha hagut al poble (Sol ixent, Tinet, La Veu), avui desaparegudes, fins a programes, fulletons que s'editen a Navarcles, etc., essent una col·lecció gairebé completa i imprescindible per la vida local des de l'any 1977 i que progressivament es va enriquint amb aportacions de particulars.

La consulta d'aquests fons pot fer-se amb facilitat trucant a l'Ajuntament de Navarcles (831 00 11) i posant-se d'acord en el dia d'efectuar la consulta.

De totes maneres, la manca de mitjans, la preocupació per altres problemes que no pas la documentació municipal, fa que es vagi malmetent progressivament de manera diferent segons els pobles i cal que s'arbitrin les mesures necessàries per a la seva protecció i, creiem, a mig termini, el seu dipòsit en algun Arxiu Comarcal de la xarxa de la Generalitat, no amb cap afany centralista sinó per garantir-ne la seva protecció, conservació i catalogació.